

Yashoda Girls' Arts & Commerce College, Nagpur

Project in Home Economics

Session: 2021-2022

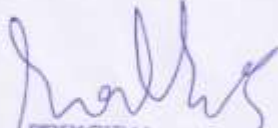
Name of the Project: Project on Principle of Art

Number of Students Enrolled: 10

Name of Co-ordinator : Dr. Rekha Zoting

Brief Report of Activity

Academic Year- 2021-2022

Name of the Project	Project on Principle of Art	
Academic Year of Course	2021-2022	
Organizing Department/ Committee	Department of Home Economics	
Number of students Completing the course	10 Students	
Brief Report	<p>The Project on Principle of Art was undertaken by the department of Home Economics in which total 10 students participated. The students completed the project work and learnt a lot through the project regarding the Principle of Art .</p> 	
Number of Beneficiaries:	Students: 10	
Criterion No: I	Metric No: I.3.2	
Signature of Course Co-ordinator	Signature and Stamp of IQAC Co-ordinator	Signature & Stamp of Principal
	 Co-ordinator, IQAC Yashoda Girls' Arts & Commerce College, Nsgpur	 PRINCIPAL Yashoda Girls Arts & Commerce College Bach Nagar, Nagpur-44

Purushottam Khaparde Health & Education Society's

Yashoda Girls' Arts & Commerce College, Nagpur

Accredited
B++
by NAAC

■ Recognized by Government of Maharashtra ■ Affiliated to RTM Nagpur University, Nagpur
SNEH NAGAR, WARDHA ROAD, NAGPUR - 440 015. (M.S.) INDIA

■ Tel. : 0712-2290637 ■ Fax No.: 0712- 2290368 ■ Website : www.yashodagirscollge.edu.in ■ Email : ygc.ngp@rediffmail.com

YGC No./

Date

	Project in Home-Economics	
--	---------------------------	--

Title of the Project: Pr	Project on Principle of Art	
--------------------------	-----------------------------	--

Department of Home-Economics

Number of students completing the project : 10
--

Session 2021-2022

Sr. No.	Name of the students enrollment in project
1	BHUMIKA ANAND GOHIYA
2	CHETNA DILIP LILHARE
3	KAJAL BHAGWANDAS AHIRWAR
4	KALYANI RAJENDRA DESHMUKH
5	KHUSHI DILIP GUPTA
6	LAXMI ARVIND GIRHE
7	LOKESHWARI SANJAY NIMPURE
8	NEHA MANNU KASHYAP
9	NIKITA SANTOSH GEDAM
10	PAYAL DINESH VAISHNAV

Signature of Project Co-ordinator

Dr. Rekha Zoting

Signature of the Principal

PRINCIPAL
Yashoda Girls' Arts & Commerce College
Sneh Nagar, Nagpur-15

Co-ordinator, IQAC
Yashoda Girls' Arts &
Commerce College, Nagpur

www.youvaworld.com

Date : _____ Page : _____

Topic : _____

Name :- Neha Kashyap

Class :- BA 1st year

Subject :- Home - Economics (प्रैक्टिकल)

उपविषय :- कलेची तत्वे

Year :- 2021-22

21-12-2022

J. Babbar
PRINCIPAL

Yashoda Girls Arts & Commerce College
Srieh Nagar, Nagpur-14

माहितीदरििका :- डॉ. रेखा झोटा

कलेची तत्वे

प्रास्ताविक :- प्रत्येक कलाकृतीमध्ये जसे : मूर्तिकला, चित्रकला, गूढव्यजावट इ. त्यांची निर्मिती करण्याकरिता काही सिद्धांतांचा उपयोग करणे आवश्यक असते. या तत्वांच्या व्याख्यानच कलाकृतीत सौंदर्य व आकर्षण निर्माण करता येते. कुठल्याही व्यजावटीत कलेचे मूलघटक जट कलेच्या तत्वांनुसार उपयुक्त आणले तर सुंदर व्यजावट होते. केलेली व्यजावट कलेच्या दृष्टी कोनातून योग्य आली आहे कि नाही हे ठरवणारे घटक म्हणजे कलेची तत्वे आहेत.

फ्राइडे यांच्या मते, "कला म्हणजे दमन झालेल्या वासनेची पूर्ती होय."

आपल्या व्युत्पन्न इच्छांची पूर्ती कलाकार कलेद्वारे करते. आपल्या घराची व्यजावट करू शकते. याकरिता कलेच्या तत्वांचे ज्ञान व्याख्याना मिळणे आवश्यक आहे. कलेची तत्वे खालीलप्रमाणे :-

कलेची तत्वे :-

① प्रमाण :-

प्रमाणवद्धता हे कलेचे महत्त्वाचे तत्व आहे. प्रमाणवद्धता ही कवची लांबी, रुंदी किंवा उंची व विविध वस्तूंचे आकार यांच्या परस्पर तुलनेमध्ये प्रदर्शित होते. म्हणून याला 'संबंधाचा नियम' असे ही म्हणतात.

या तत्त्वानुसार कुठल्याही वस्तूच्या भागांचा किंवा कुठल्याही वस्तूच्या विभिन्न भागांचा किंवा कुठल्याही एका समूहातील विभिन्न वस्तूंच्या मध्ये आकर्षक व असमाधानकारक संबंध असणे आवश्यक आहे. हात आकार, आकृती, रंग, प्रकाशा, घात यातील संबंध योग्य असावेत.

कोणतीही कलाकृती तयार करीत असताना त्याच्या विविध भागांमध्ये प्रमाणावढ्या असल्यास ती कलाकृती आकर्षक दिसते. कुठलीही खोली किंवा गूढसजातीतील पुत्येक वस्तूचे निर्धारण त्यांच्या प्रमाणाच्या आधारे करू शकले पाहिजे. गूढसजातीमध्ये प्रमाणावढे वस्तू ओळखण्याचे कौशल्य असणे महत्वाचे आहे.

अॅना हॅंग रचल्या मते, "एका वस्तूच्या विभिन्न भागांचा किंवा एकाच समूहातील विभिन्न वस्तूंच्यातील असमाधानपूर्वक संबंधांना प्रमाण असणे महत्वाचे आहे."

फ्रेग व रखाच्या मते, "प्रमाण हा एक संबंधाचा नियम असून त्यानुसार रचना जागेची."

घर बांधताना त्यात प्रमाणावढ्या असणे महत्वाचे असते. देवळातील खांब्यांची लांबी, रेंदी, डेची आदी असेल तर वस्तू मध्य व प्रमाणावढ्या दिसते. एखाद्या मोठ्या खोलीत मोठे फर्निचर असे असणे दिसते.

कलेची तीन तत्त्वे किंवा बाजू :-

या तत्त्वांचा विचार करीत असताना त्यांच्या तीन बाजूंच्या विचार करणे आवश्यक असते. ती तीन तत्त्वे किंवा बाजू खालीलप्रमाणे -

i) प्रमाण आणि रेषा :-

रेषा या कलेच्या मूलघटकाच्या योग्य प्रमाणात उपयोग केल्यास प्रमाणबद्धता निर्माण करता येते. वेगवेगळ्या प्रकारच्या रेषांचा उपयोग करून वेगवेगळे आभास निर्माण करता येतात. उष्ण रेषेमुळे व्यक्तीची रेषांचा नजर उभी व आडव्या रेषेमुळे नजर आडवी फिरते. घराच्या छिडक्या किंवा दार उभट आकाराचे असतील तर घर उंच वाटते ; याउलट घराच्या छिडक्या किंवा दार कंठ घेतल्यास आणि उभार कमी उंचीची भंगीलरी असल्यास घर कंठ व वाटते.

वरील चौकोनांमध्ये दोन्ही चौकोन बसण्या आकाराचे आहेत. परंतु 'अ' आकृतीत उभी रेषा काढली आहे त्यामुळे नजर उभी फिरते तर 'ब' आकृतीमध्ये आडवी रेषा काढलेला असल्यामुळे नजर आडवी फिरते. त्यामुळे 'अ' आकृती ही 'ब' आकृतिपेक्षा उंच वाटते.

घरातील दोवही रेषांच्या अचूक वापराने जाफता येतात. कमी उंचीचे घर असल्यास खोलीतील भितीवर उभ्या रेषांची सजावट करून किंवा उभ्या आकाराच्या छिडक्या लावून उंचीचा आभास निर्माण करता येतो.

घराची सजावट करताना रेषांचा योग्य प्रमाणात वापर करून आभास निर्माण करता येतात.

ii) प्रमाण भावी अवकाश :-

घराची वजावट करीत असताना जागेची विभागाची प्रमाणबद्ध करणे महत्वाचे असते. तसे करीत असताना वेगवेगळ्या प्रकारांमधील मोकळ्या जागेकडे लक्ष देणे गरजेचे असते. येथे प्रचलित जागा कमी अवलंबायची गरज आल्याबरोबर पाटे व जागा खूप जास्त अवलंबायची शक्यतेची भावना निर्माण होत नाही. अवकाशात प्रमाणबद्धता अवलंबायची शक्यता व विविधता निर्माण करून आकर्षक वजावट करता येते. अवकाशाचे तीन प्रकारे प्रमाण ठरवतात, ते खालीलप्रमाणे.

अ) समान प्रमाण घेऊन :-

कुठलीही वजावट करीत असताना डिझाइनमध्ये मोकळ्या जागेचे प्रमाण समान ठेवल्यास पुनरावृत्ती होते.

ब) असमान प्रमाण घेऊन :-

अजावटीत अवकाशाचे प्रमाण वेगळे ठेवल्यामुळे विविधता निर्माण होते.

क) अवकाशाचे प्रमाण कधी समान तर कधी असमान घेऊन :-

ह्या प्रकारात प्रमाण बदलत असल्यामुळे अजावटीत आरंभ होतो.

अशाप्रकारे अजावटीत प्रमाणबद्ध अवकाशाचा उपयोग केल्यामुळे शक्यता कमी विविधता निर्माण होऊन आकर्षक वजावटीची निर्मिती होते.

iii) प्रमाणा आणि मान / माप :-

कुठल्याही वस्तूचे माप योग्य आहे, म्हणजे वस्तूमधील वेगवेगळ्या भागांचा परस्परसंबंध योग्य व आकर्षक संबंध प्रस्थापित जावेता असातो. तसेच एका वस्तूचे दुसऱ्या वस्तूंपेक्षा योग्य प्रमाणात असावे. वस्तूचे मान लक्षात न घेता अजावट केली तर सौंदर्यानिर्मिती होत नाही.

गृहअजावटीत माप या तत्वाचा चार प्रकारांनी विचार करणे आवश्यक आहे :

- ① वस्तूचे व ज्या खोलीत ती वस्तू ठेवायची आहे तिचे मान.
- ② वस्तू व खोलीतील इतर वस्तूंचे मान.
- ③ वस्तूचा वेगवेगळ्या भागांचे परस्पर प्रमाण.
- ④ संपूर्ण वस्तूचे प्रमाण.

कधीत गारही बाबींचा विचार केल्यास गृहअजावट पंगाली होते. एखादी वस्तू ज्या खोलीत ठेवायची असेल त्या खोलीचा आकाराला जोमेल अशी असावी. उदा. मोठ्या टेबलावर मोठे पुष्पापात्र. तसे न केल्यास गृहअजावट योग्य वाटत नाही. उदा. छोटा खोलीत मोठे फर्निचर, लहान टेबलावर मोठा टेबल लॅम्प. अजावट करताना जर एखाद्या वस्तूचा समूहातील वस्तूंची मेक वसत वसत तर त्या वस्तूला समूहात उपयोगात आणू नये.

Rishabh
PRINCIPAL

